

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

III SHUBA

<i>Boboeva M.Sh.</i> Mutaqillikdan keyingi davrda transformatsiyalashuv jarayonlari va uning ahamiyati.....	258
<i>Muxammadjonov J.J.</i> Fuqarolarning tadbirkorlik bilan shug'ullanish huquqini himoya qilishning asosiy shakllari hamda qonunchilik asoslari.....	262
<i>Ismatov Sh.M., O'rinov O'. N.</i> "O'zbekiston-2030" strategiyasida davlat boshqaruvi va sud-huquq tizimidagi islohotlar	269
<i>Mamadjanov J.N.</i> Yangi O'zbekistonda ijtimoiy davlat barpo etishda ijtimoiy huquqni ta'minlashning huquqiy asoslari hamda tashkiliy mexanizmlari	272
<i>O'tanazarova Y.R.</i> Iqtisodiy jarayonlarni modellashtirish va raqamlashtirishning ilmiy-uslubiy asoslari	275
<i>Xomidov M. X.</i> Sanoat korxonalarini va tarmoqlari kooperatsiyasini rivojlantirishning huquqiy asoslari.....	280
<i>Meyliev O.R., Gofurova KX.</i> Ijtimoiy sohani rivojlantirishda davlat byudjetining o'rni	283
<i>Mirzamahmudov M.M.</i> Kambag'allikni qisqartirishda davlat siyosatini belgilash va bunda davlat tomonidan infratuzilmaga kiritilgan investisiyaning ahamiyati	287
<i>Isaxonova R.M.</i> O'zbekistonda iqtisodiy islohotlar sharoitida aholi salomatligini ta'minlashni moliyaviy masalalari.....	292
<i>Xalikov U., Kamilova N.</i> Iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlashning o'rni va ahamiyati	295
<i>Sotvoldiyeva M.G., Turaeva S.T.</i> Assessment of impact of human activity on water resources. Learning on the example of Uzbekistan.....	299
<i>Shirinov A.Q.</i> "O'zbekiston – 2030" strategiyasini amalga oshirish islohotlar tendensiyasi sifatida	304
<i>Xoliqov L.M.</i> O'zbekistonning ijtimoiy davlat sifatidagi maqomini yuksaltirishda "O'zbekiston – 2030" strategiyasining o'rni	308
<i>Imomova O.J.</i> O'zbekiston iqtisodiyotiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar va turizm xizmatlarining mamlakat iqtisodiyotiga tasiri	313
<i>Mansurova N.D.</i> "O'zbekiston – 2030" strategiyasida gender tenglik masalalari	316
<i>Jalolova Y.M., Zoirova M.Y.</i> O'zbekistonda iqtisodiy, ijtimoiy huquqlarni ta'minlashning tashkiliy mexanizmlari masalalari.....	319

O'ZBEKISTONNING IJTIMOYIY DAVLAT SIFATIDAGI MAQOMINI YUKSALTIRISHDA “O'ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASINING O'RNI

Xoliqov Lazizjon Maxmud o'g'li¹

¹*Buxoro davlat universiteti dotsenti
Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori*

Annotatsiya: Mazkur maqolada O'zbekistonning ijtimoiy davlat sifatidagi maqomini yuksaltirishda “O'zbekiston – 2030” strategiyasining o'rni va ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: “O'zbekiston – 2030” strategiyasi, ijtimoiy himoya tizimi, professional ijtimoiy xizmatlar, kam ta'minlangan oilalar farovonligi, nogironlarni qo'llab-quvvatlash tizimi, fuqarolik jamiyati tashkilotlari, bolalarni ijtimoiy himoya qilish tizimi, xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash tizimi.

“O'zbekiston – 2030” strategiyasi bu eng avvalo, O'zbekistonni 2030 – yilgacha zamonaviy, raqobatbardosh va barqaror iqtisodiyotga ega davlatga aylantirishga qaratilgan strategik rivojlanish rejasidir. 2023-yil 11-sentabrda “O'zbekiston – 2030” strategiyasi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni [1] qabul qilindi. Strategiyaning asosiy yo'nalishlari iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish, infratuzilmani rivojlantirish, yangi ish o'rinlari yaratish, innovatsiyalar va ijtimoiy farovonlikni oshirishdan iboratdir. “O'zbekiston – 2030” strategiyasida aholi talablariga va xalqaro standartlarga to'liq javob beradigan ta'lim, tibbiyot va ijtimoiy himoya tizimini tashkil qilish bo'yicha bir qancha strategik vazifalar belgilab berilgan.

Jumladan, professional ijtimoiy xizmatlarni ko'rsatish tizimini tubdan takomillashtirish bo'yicha salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda.

O'zbekistonda professional ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish tizimi jamiyatning ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlari, ya'ni keksalar, nogironlar, bolalar, kam ta'minlangan oilalar farovonligi va hayot sifatini oshirishga qaratilgan. O'zbekiston hukumati muhtojlarga sifatli va qulay ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishni ta'minlash maqsadida turli dastur va siyosatlarni amalga oshirmoqda.

O'zbekistonda professional ijtimoiy xizmatlar tizimining ayrim asosiy tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, ijtimoiy yordam dasturlari: Hukumat turli ijtimoiy yordam dasturlari orqali kam ta'minlangan oilalar va shaxslarni moddiy yordam, oziq-ovqat va uy-joy bilan ta'minlaydi;

Ikkinchidan, sog'liqni saqlash xizmatlari: sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyati, jumladan, tibbiy davolanish, rehabilitatsiya va maslahat yordamga muhtoj bo'lganlarga, keksalar va nogironlar kabi aholining zaif qatlamlariga e'tibor qaratiladi.

Uchinchidan, ijtimoiy himoya xizmatlari: Ijtimoiy xodimlar va tarbiyachilar keksalar, nogironlar va himoyaga muhtoj bolalarni qo'llab-quvvatlash va yordam berish, ularning farovonligi va xavfsizligini ta'minlash.

To'rtinchidan, rehabilitatsiya xizmatlari: rehabilitatsiya markazlari nogironligi bo'lgan shaxslarga jismoniy terapiya, kasbiy tayyorgarlik va psixologik yordam ko'rsatadi, ularning jamiyatga integratsiyalashuviga va mustaqil hayot kechirishiga yordam beradi.

Umuman olganda, O'zbekistonda professional ijtimoiy xizmatlar ko'rsatish tizimi aholining ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarining turli ehtiyojlarini qondirishga, ularning to'laqonli va munosib hayot kechirishi uchun zarur bo'lgan g'amxo'rlik va qo'llab-quvvatlashni ta'minlashga qaratilgan. Ijtimoiy xizmat ko'rsatish sifati va qulayligini xalqaro standartlar va ijtimoiy ta'minot sohasidagi ilg'or tajribalarga mos ravishda oshirish borasida izchil ishlar amalga oshirilmoqda.

Shuningdek, nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash bo'yicha yangi tizimni hamda ular uchun qulay va maqbul sharoitni yaratish borasida amalga oshirilayotgan ishlarni ham alohida qayd etish lozim.

O'zbekistonda nogironlarni qo'llab-quvvatlash tizimi nogironligi bo'lgan shaxslarning ijtimoiy farovonligi va huquqlarini rag'batlantirishga qaratilgan qator xizmatlar va dasturlarni o'z ichiga oladi. Hukumat fuqarolik jamiyati tashkilotlari va xalqaro hamkorlar bilan hamkorlikda mamlakatda nogironlarning hayot sifati va imkoniyatlarini oshirishga qaratilgan turli chora-tadbirlarni amalga oshirmoqda.

O'zbekistonda nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash tizimining asosiy tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, qonunchilik va siyosat asoslari: O'zbekistonda nogironlar huquqlarini himoya qilish bo'yicha qonunlar va siyosatlar, jumladan, "O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 15-oktabrdagi 641-sonli "Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida"gi [Qonuni](#) [2] va "Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiyani amalga oshirish bo'yicha 2023 – 2025-yillarga mo'ljallangan milliy harakatlar rejasi" [3] qabul qilingan.

Ikkinchidan, sog'liqni saqlash va rehabilitatsiya xizmatlari: nogironlar jismoniy va ruhiy farovonligini oshirish va hayot sifatini yaxshilash uchun tibbiy xizmatlar, rehabilitatsiya dasturlari va yordamchi qurilmalardan foydalanishlari mumkin.

Uchinchidan, ta'lim va kasb-hunar ta'limi: O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 50-moddasiga ko'ra: Ta'lim tashkilotlarida alohida ta'lim ehtiyojlariga ega bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'lim va tarbiya ta'minlanadi [4]. Nogironligi bo'lgan bolalar uchun inklyuziv ta'limni ta'minlashga qaratilgan sa'y-harakatlar, ularning o'qishi va rivojlanishiga ko'maklashish uchun maxsus maktablar va yordam xizmatlari ko'rsatilmogda. Nogironligi bo'lgan shaxslarga ishga joylashish uchun ko'nikmalarga ega bo'lishga yordam beradigan kasbiy ta'lim dasturlari ham mavjud.

To'rtinchidan, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va yordam: Ijtimoiy ishchilar, g'amxo'rlik qiluvchilar va jamoat tashkilotlari ijtimoiy inklyuziyani rivojlantirish va nogironlar va ularga hissiy va amaliy yordam ko'rsatish uchun maslahat,

tengdoshlarni qo'llab-quvvatlash va dam olish tadbirlarini o'z ichiga olgan bir qator qo'llab-quvvatlash xizmatlarini taklif qilmoqdalar.

Beshinchidan, bandlik va iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish: nogironlarni ish bilan ta'minlashga ko'maklashish, jumladan, kasbiy reabilitatsiya, ishga joylashtirish xizmatlari va ish beruvchilarning nogironlarni ishga yollashlarini rag'batlantirish bo'yicha tashabbuslar mavjud. Tadbirkorlik dasturlari va mikrokreditlash sxemalari ham iqtisodiy imkoniyatlarni oshirish va o'z-o'zini ish bilan ta'minlash imkoniyatlarini qo'llab-quvvatlash uchun mavjud.

Umuman olganda, O'zbekistonda nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash tizimi nogironlar duch keladigan turli ehtiyoj va muammolarni hal qilish va ularning jamiyat hayotida to'liq ishtirokini rag'batlantirish maqsadida rivojlanmoqda. Mamlakatimizda ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati va ko'lamini oshirish, nogironlarning huquqlari va ijtimoiy inklyuziyasini mustahkamlash borasidagi ishlar izchil davom ettirilmoqda.

O'zbekistonda bolalarni ijtimoiy himoya qilish tizimini takomillashtirish borasida ham talaygina islohotlar o'tkazilmoqda.

O'zbekistondagi bolalarni ijtimoiy himoya qilish tizimi bolalarning, shu jumladan, ijtimoiy himoyaga muhtoj sharoitlarda yashovchi yoki turli xil qiyinchiliklarga duch kelayotgan bolalarning farovonligi va huquqlarini ta'minlashga qaratilgan. O'zbekistonda bolalarni ijtimoiy himoya qilish tizimining asosiy tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, qonunchilik va siyosat asoslari: O'zbekistonda bolalar huquqlarini himoya qilishga qaratilgan turli qonun va me'yoriy hujjatlar, jumladan, "Bola huquqlarining kafolatlari to'g'risida"gi qonun [5] qabul qilingan. Ushbu qonun mamlakatimizda bolalar huquqlarini himoya qilish va ta'minlashning huquqiy asoslarini belgilaydi.

Ikkinchidan, bolalar farovonligi va himoyasi xizmatlari: Hukumat ijtimoiy xodimlar, bolalarni himoya qilish idoralari va nodavlat tashkilotlar bilan hamkorlikda bolalar xavfsizligi va farovonligini ta'minlash uchun bir qator xizmatlarni taqdim etadi. Ushbu xizmatlar oilani qo'llab-quvvatlash va himoyaga muhtoj bolalar uchun favqulodda yordamni o'z ichiga oladi.

Uchinchidan, ta'lim va sog'liqni saqlash: O'zbekistonda barcha bolalar uchun sifatli ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyatini ta'minlashga doir bir qator ishlar amalga oshirilmoqda. Hukumat mamlakatda ta'lim sifatini oshirish va bolalar uchun tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini oshirish bo'yicha tashabbuslarni amalga oshirib kelmoqda.

To'rtinchidan, bolalar ishtiroki va himoyasi: O'zbekistonda bolalar huquqlaridan xabardorligini oshirish, bolalarni himoya qilish va farovonligini himoya qilish bo'yicha ishlar olib borilmoqda. Mamlakatimizda bolalar huquq va manfaatlarini ta'minlashda bolalar huquqlarini himoya qilish tashkilotlari va yoshlar guruhlari muhim o'rin tutadi.

Umuman olganda, O'zbekistonda bolalarni ijtimoiy himoya qilish tizimi bolalar duch keladigan turli ehtiyoj va muammolarni hal qilish, ularning farovonligi, rivojlanishi va huquqlarini ta'minlash maqsadida rivojlanmoqda. Mamlakatimizda aholini ijtimoiy himoya qilish tizimini mustahkamlash, bolalarga xizmat

ko'rsatishni kuchaytirish, bolalar huquqlarini to'liq ta'minlash borasidagi ishlar izchil davom ettirilmoqda.

“O‘zbekiston – 2030” strategiyasida xotin-qizlarni qo‘llab-quvvatlash tizimini kuchaytirish, ularning huquq va qonuniy manfaatlarini ta‘minlash, ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy faolligini oshirish va gender tenglikni ta‘minlash masalasiga alohida e‘tibor qaratilgan.

O‘zbekistonda ayollar va qizlarning o‘ziga xos ehtiyojlari va muammolarini hal etishda ularni qo‘llab-quvvatlashning turli tizimlari mavjud. Hukumat, fuqarolik jamiyati tashkilotlari va xalqaro hamkorlar mamlakatda ayollar va qizlarning huquqlari va farovonligini oshirishga qaratilgan qator xizmatlar va dasturlarni taqdim etishda hamkorlik qiladi. O‘zbekistondagi ayollar va qizlarni qo‘llab-quvvatlash tizimining asosiy tarkibiy qismlari quyidagilardan iborat:

Birinchidan, huquqiy baza: O‘zbekistonda ayollar va qizlarning huquqlarini himoya qilish va rag‘batlantirishga qaratilgan qonunlar va me‘yoriy hujjatlar, jumladan “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Qonuni [6] qabul qilindi. Ushbu qonunchilik bazasi gender tengligini ta‘minlash, kamsitishning oldini olish va ayollarga nisbatan zo‘ravonlik bilan bog‘liq muammolarni hal qilishga qaratilgan.

Ikkinchidan, gender tamoyillarini joriy qilish: Hukumatning gender tengligi va ayollar huquqlarini kengaytirishga qaratilgan siyosati, dasturlari va loyihalariga gender istiqbollari kiritdi. Qarorlar qabul qilish jarayonlarida ayollarning ishtirokini rag‘batlantirish, ayollarning resurslar va imkoniyatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan sa‘y-harakatlar amalga oshirilmoqda.

Uchinchidan, zo‘ravonlikdan omon qolganlarni qo‘llab-quvvatlash xizmatlari: Turli tashkilotlar gender asosidagi zo‘ravonlikdan omon qolganlarga yordam va xizmatlar, jumladan huquqiy yordam va boshpanalarni taqdim etadi. Hukumat zo‘ravonlik qurboni bo‘lgan ayollar va qizlarga yordam berish uchun ishonch telefonlari va yordam markazlarini tashkil etmoqda.

To‘rtinchidan, iqtisodiy imkoniyatlarni kengaytirish tashabbuslari: O‘zbekistonda ayollarning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan dastur va tashabbuslar amalga oshirilmoqda. Bular kasbga o‘qitish, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash, kredit va moliyaviy xizmatlardan foydalanish, ish izlayotgan ayollarni ishga joylashtirishga ko‘maklashish kabilardir.

Beshinchidan, ta‘lim va sog‘liqni saqlash: O‘zbekistonda ayollar va qizlarning sifatli ta‘lim va sog‘liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini yaxshilash bo‘yicha ishlar olib borilmoqda. Tashabbuslar bolalarni qamrab olish darajasini oshirish, maktabni tark etish darajasini pasaytirish, ayollar va qizlarning reproduktiv salomatlik va onalik g‘amxo‘rliги kabi sog‘lig‘iga bo‘lgan muayyan ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan.

Oltinchidan, targ‘ibot-tashviqot ishlari: Fuqarolik jamiyati tashkilotlari, ayollar guruhlar va gender tengligi tarafdorlari O‘zbekistonda ayollar huquqlari haqida xabardorlikni oshirish va gender tengligini targ‘ib qilishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi. Gender tengligini ta‘minlash, gender asosidagi zo‘ravonlikka qarshi kurashish, ayollar va qizlarning huquq va imkoniyatlarini kengaytirishga qaratilgan

targ'ibot-tashviqot ishlari, seminarlar va mahallalarda targ'ibot tadbirlari tashkil etilmoqda.

Umuman olganda, O'zbekistonda gender tenglikni ta'minlash, ayollarga nisbatan zo'ravonlikning oldini olish va ayollar huquqlarining to'liq ro'yobga chiqishini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilib, xotin-qizlarni qo'llab-quvvatlash tizimini mustahkamlashda muvaffaqiyatga erishilmoqda. Gender tenglikni ta'minlash yo'lidagi muttasil muammolar va to'siqlarni yechish, mamlakatda ayollar va qizlarning huquq va imkoniyatlarini kengaytirish va farovonligini oshirishga qaratilgan sa'y-harakatlarni davom ettirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 11.09.2023 yildagi PF-158-son. <https://lex.uz/ru/docs/-6600413>

2. Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 15.10.2020 yildagi O'RQ-641-son. <https://lex.uz/docs/-5049511>

3. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Qonunchilik palatasi Kengashining va O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining qo'shma qarori, 19.12.2022 yildagi 2777-IV-son. <https://lex.uz/uz/docs/-6354431>

4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. -Toshkent: "O'zbekiston" nashriyoti, 2023. -B. 21.

5. Bola huquqlarining kafolatlari to'g'risida O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 07.01.2008 yildagi O'RQ-139-son. <https://lex.uz/uz/docs/-1297315?ONDATE2=18.05.2022&action=compare>

6. "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida"gi O'zbekiston Respublikasining Qonuni, 15.12.2022 yildagi O'RQ-809-son. <https://lex.uz/docs/-6314589>